

зацията, са родени чрез книгата. Великата френска революция от 1789 г. бе подготвена от идеите на плеяда дръзновени мислители — на Волтер, Русо, Дидро. Октомврийската социалистическа революция, която помете автократичния царски режим в Русия, където се роди първата в света социалистическа държава, бе също вдъхновена от идеите на Маркс и Енгелс, които Ленин гениално доразви теоретически и чрез практиката на съветската държава. . . “ Дончев говори и за значението на книгата в социалистическото ни съвремие. В позициите му на прелен план са хуманното начало, обичта към общочовешките качества и етични критерии.

Основната част на книгата „Литературно-критически страници“ е посветена на българските писатели. За тях Н. Дончев пише с възлиение и вдъхновение, разкрива верни черти от облика им, винаги търси нови моменти в творбите им, които не са характеризирани от други автори. В някои случаи критикът предава и свои спомени — например за Теодор Траянов. Свежи и ярки са неговите очерци и скици за възрожденците Райно Попович и Петър Берон, за Вазов, д-р Крустьо Крустьев, Мара Белчева, Антон Страшимиров, Божан Ангелов, Георги Райчев, Николай Райнов, Гьончо Белев, Христо Ясенов, Чудомир, Константин Петканов, Николай Хрелков, Гео Милев, Христо Смирненски и др. Силно впечатление правят и материалите, в които се съпоставят наши творци със световни, разкриват се проблеми на рецепцията,

на въздействието, оказвано от забележителни наши писатели: „Христо Ботев и Хосе Марти“, „Кървава песен“ по света“, „Елин Пелин на чужди езици“, „Димчо Дебелянов на италиански“, „Багряна на руски“, „Вапцаров в световната поезия“. Тук критическите анализи са свързани със законна гордост на поетите и белетристите ни в световната култура. Привеждат се изказвания на авторитетни чуждестранни писатели, правят се характеристики на преводите, анализират се особености на идеите, на езика, на творческата физиономия, дават се и библиографски сведения, чрез които се очертава значението на нашата литература.

Няма да забравим приноса на Николай Дончев. Няма да забравим книгите му, които са ценни като извор за връзките на културата ни с духовните висоти на други народи. Ще помним и човека, с когото сме се срещали и сме разговаряли — който винаги е бил сърдечен, непринуден, скромен. Той беше един от дейните членове на секцията на критиците при Съюза на българските писатели, един от най-авторитетните членове на българската секция към Международната асоциация на литературните критици (МАЛК). Той беше и си остава истински критик, изпълнен с любов към голямата литература, към родните естетически върхове, към яркото, неподправеното, вдъхновеното, към великото и непреходното в българското творчество.

Иван Попиванов

„СОЦИАЛНИ СТИЛОВЕ, КРИТИЧЕСКИ СЮЖЕТИ“ от МИХАИЛ НЕДЕЛЧЕВ

С., Български писател, 1987. 262 с.

Ние, изкушените литератори, бяхме просто свидетели на създаването на тази книга. Един след друг текстовете, които я съставят, се трупаха в съзнанието ни: отначало ги възприемахме „слухово“ — като доклади по различни научни сесии и конференции, сетне някои от тях четяхме в периодиката, в юбилейни сборници. Авторът им щедро (подобна лекомислена щедрост често се наказва от дебнещите плагиатори) раздаваше изложените в тях идеи, правеше го в по-тесен или по-широк кръг, импровизирайки или четейки, без да проявява аристократично високомерие към състава и степента на ученост у аудиторията си. Въобще М. Неделчев не е от „кабинетните“ литературоведи (въпреки че е събрал огромна библиотечка), често той „ражда“ своите проникновени анализи, вдъхновен от средата, в която се намира, била тя величественият пирински пейзаж или достолепните банскалийски или копъривчески къщи. Същински катализатор на мисли за него са историческите места на България — там, където са се разигравали върхови сцени от националноосвободителната ни епопея. Сам говорейки за *семиосферата* (в смисъла на Лотмановия термин), той — имам чувство — притежава чувството да е „враства“ в дадена културологична среда от миналото, не само да вдъхва от атмосферата ѝ, а и да я живее. (Става дума не за екзистенциално, а за творческо живее, подпомогнато от артистизма и завидната ерудиция на интелектуалеца, чиято послевична страст към книгата, документа, фотоса и всичко, що носи

културноисторическа информация, добива — в добрия смисъл — раблезански размери). И нещо особено важно — да изразява това свое „вживяване“ чрез слово, съотнасяйки съответната среда към други (близки или далечни) социокултурни пространства от родната и световната духовна и историческа панорама.

Но така откъслено възприемани, литературно-критическите текстове на М. Неделчев по-скоро загатваха, отколкото внушаваха една по-цялостна концепция върху литературното ни развитие. Събрани в книгата, носеща интригуващото заглавие „Социални стилове, критически сюжети“, те вече дават образ на дълголетните му дирения, окръглят разпокъсаните ни представи, изграждат стройна система от естетико-исторически принципи, приложими ако не универсално, то най-малкото за важни етапи и личности от литературната ни летопис. Един от тези принципи, „зает“ от културологията и социологията, ползуван и от семиотиката, се съдържа в понятието *социален стил*. Тук ще отворя една скоба, за да отбележа, че за разлика от ония по-млади колеги, които, без да познават в детайли българската литература и литературна наука, механично пренесоха Р. Барт и У. Еко на наша почва, М. Неделчев на първо място владее родната си изцяла словесност и нейната история, има задълбочени познания по другите литератури, а сетне (по-скоро паралелно) изучава и прилага творчески модерните световни постижения и теории. Що се отнася до понятието *социален стил*,

като поведенческа общност на даден обществен слой (а възможно е и нация), ограничена във времето и подчиняваща се на общност във възгледите и представите (идеологически, естетически, ежедневни битови и пр.), то според изследователя: „Свидетелства за него стават текстове, които той ражда, но и които са засилили дооформянето му“ (с. 9). Т. е. наличие е взаимна връзка и зависимост на художествените и нехудожествените явления и процеси, като за първите „социалният стил е първичната реч, с чито знаци те могат да разполагат“ (пак там). Позовавайки се на множество примери из нашата история и култура (кръгът „Мисъл“ или „Българановиците“, да речем), както и на световната, М. Неделчев стига до заключението: „Възникнали в широката действителност, всекидневно-художествените явления пораждаат литература; често се връщат вече „олигературени“ в действителността — като митологични представи, като текстове и отново приемат формите на вторична литература“ (с. 13). Множество литературноисторически загадки — твърди критикът — могат да бъдат разрешени, „ако изучим системно постигата на битовото поведение и социалните стилове, станали основа за литература“ (с. 9). И няма никакво основание да не му се доверим, понеже в следващите очерци достатъчно ще става дума за олигературяване, митологизиране, вторично митологизиране и дори демитологизиране (Лилев) на даден социален стил.

М. Неделчев сам определя „предмета“ на своята книга още в заглавието, ала това не означава съзнателно самоограничаване. Тъкмо напротив, оказва се, че *критическите сюжети*, базирани се (в повечето случаи) или не на социалния стил, предоставя доста възможности за нови интерпретации на уж изчерпани теми от литературната ни история. Споменах „нови интерпретации“ и всъщност перефразирах подзаглавието на втората студия — „Три кратки методологически етюда“. То гласи: „За новия прочит“. Проблемът, разбира се, не е с днешна дата, но работата не е доколко едни или други поколения са го поставяли и са разсъждавали върху му (тук не мога да не спомена приносите на Н. Георгиев, с когото М. Неделчев в постановките си неведнъж се „засреща“). (Възросът в случая има теоретико-приложен характер, т. е. изследователят не само се стреми да защити правото на свой прочит, не само ни обяснява същността му, но и сам оперира с понятието. Ще рече — той работи за понятието, но и понятието работи за него (както, ако не *нов прочит*, представяват студияте „Двумоделността“ на „Бай Ганьо“, „Жестът на смиренето“, „Под манастирската лоза“ — вторични стилови белези при вторичен прочит“, „Бягствата и повратките на Николай Марангозов“.) От друга страна, тук съзираме скрита или явна полемика с иманентистичните литературни схващания, с грубо социологичното, едностранно фактологичното, сиреч емпирично-опростенското тълкуване на литературните факти. Което съвсем не означава, че биографичният факт или поводът за написване на литературната творба, както и други „съпътстващи“ или предхождащи художествения текст извънлитературни компоненти следва да бъдат игнорирани. М. Неделчев е противник на т. нар. затворен прочит, той твърдо е „за“ това, биogra-

фията на писателя да „бяга редом с каруцата на литературата“, само че ратува за повече историзъм и психологизъм при браването с връзките между жизнена съдба, традиция, културен опит и конкретно художествено явление. Ето защо освен *нов прочит* той бравя и с термин *като сипетичен късен прочит*, който „бихме могли с голяма доза условност да го наречем и *теоретически*, защото в сравнение с предходните едностранни критически прочити той е на друго ниво“ (с. 17). Изследователят употребява и *историчен прочит* (в студията за „Под манастирската лоза“). И терминът никак не конфликтва с останалите, понеже прибавя към „новотата“ и изискване за съобразяване с времевия континиум, върху който се „разполагат“ художествените текстове, съставляващи цикъла (писани между 1909 и 1934 г.), нещо крайно необходимо, като се вземе предвид „стиловото развитие на българската литература през тези три десетилетия“ (с. 169).

Но нека вървим поред. Едно произведение може да придобие в различни епохи различен — дори неподозрян (за предходниците) смисъл, при което първоначалният може за известно време да бъде затъмен. Причината М. Неделчев вижда в изначалната многозначност на литературния шедьовър, разбирана от него не механично, а в диалектичката взаимовръзка с развитието на обществото, на неговата култура и в частност — художествена критика. Същността на *новия прочит* тогава се основава на степента на подготвеност, която критиката демонстрира тук и сега, т. е. доколко тя изявява способност да открива „кодираните“ в произведението послания, да активизира онова неясно или замъглено (неактуално в предишни периоди) акцентно звено от творбата, отговарящо на съвременните и идеологически, историко-естетически, научно-методологически критически принципи. Не се отрича възможността и за различни прочити на една и съща творба, за паралелно съществуване на такива интерпретации, само че М. Неделчев си запазва правото да опонира, да изразява несъгласия, подкрепяйки се със сериозни аргументи. Тук отново ще обърна внимание на студията за „Под манастирската лоза“, изградена като полемика с тезата на Искра Панова. И още нещо. Според автора освен дълбоко да познава историко-литературните реални, изследователят е задължен да знае и критическите значения, с които дадена творба *обрасна* (неговата дума) в своя живот през времето. Че това е вярно, няма спор, но нека помислим дали винаги сме били коректни спрямо усилията на предходниците ни, дали от самолюбие, волунтаристични амбиции, тщеславие (неви ли е позната максимата „литературната история започва от мене и свършва с мене“), пък и просто от немара не сме ги пренебрегвали, да не кажа по-страшно — представили сме идеи с полувековна давност за наши. М. Неделчев е от скрупулозните и етичните литературоведи. Той не само ще ни преведе из лабиринтите на досегашните критически интерпретации, спестявайки ни главоболното ровичкане из вехтата книжнина, не само уважително ще доспори с някои от тях, но и няма да скрие, че продуктивната в дадения момент мисъл му е дошла именно в резултат от подобно общуване. И ще назове нейния първоизточ-

ник. При това в обсега на полемичното му ползрение са капачетите като д-р Кръстев, Б. Пенев, Вл. Василев, И. Мешевков, Г. Цанев. . .

Критическия сюжет (подзаглавието на втората част от „Три кратки. . .“ е „Литературноисторическият сюжет“) също представлява методологическа опорна точка в очерците. Тук М. Неделчев прави изричната уговорка, че самото „сюжетирание“ на критическите текстове няма нищо общо с употребеното терминологично понятие. Да сюжетираш изложението си действително е майсторство, което този автор владее и често ползува (правили са го и го правят блестящо критици като И. Мешевков, Цв. Стоянов, Т. Жечев, Кр. Кулумджиев, И. Пауновски, Св. Игнов). Но самия работен термин той обяснява така: „Става дума за обективно съществуващ в литературноисторическата реалност сюжет, към който критикът просто е проявил професионална интуиция — да локализира (по време и място в това семиотично пространство, да отграничи, да изчисти от подробности и да го опише“ (с. 19). Необходимо е обаче да схванем условността при употребата на думата, тъй като противното довежда до недоразумения и парадокси, от които не е застрахована нито днешната ни критика, нито документалистиката: склонността да „романизира“ и „драматизира“ на ниско ниво съществуващи или фикционални „сюжети“, свързани с личности и събития. Не упрекам М. Неделчев, че не се е сетил да посочи тази опасност, срещу която сам се е изказвал. Очевидно той различава на интелекта ни, пък и в немалка степен го провокира. Задължителни елементи на така определения от него сюжет са *ставаенето*, *литературноисторическата случка* (отново в условен — както разбираме — план), времево-пространствената рамка „начало—край“ и „място“ на действието, както и изискването за „протичането на някаква енергия“ между автора, обекта и (имплицитния) реципиент. Явно се касае за една важна съставка на литературоведското изследване, която го превръща от суха „специализирана“ материя в литература, а именно „литература за литературата“ (на проблема се отделя повече място в студията „Социалното битие на критическите идеи“, посветена на Т. Жечев). Отколе по този въпрос са се разгаряли спорове, и ако ме питате мене — въпреки че не му е тук мястото да ги възбудяме, — твърдо съм на страната на М. Неделчев. Особено ме впечатлява способността му за преливане между публицистичен и научен стил, между емоционално съпреживяване и синтез на възгледи и идеи, между остроумношеговитата реплика и породения от нея сериозен размисъл. Но всичко това завива към сферата на професионалното майсторство и сигурно ще се намери кой да възрази, че няма кой знае каква връзка с теорията и практиката на критическия сюжет. Има я обаче тази връзка. Защото историята познава безброй случаи както на проникновено избиране, извисяване на своите реални, така и на профанизирането им тъкмо поради интерпретаторско умение, респективно скудоумие. Немалко в това отношение е натурено и за един измежду най-бележитите ни писатели и революционери — П. К. Яворов. Текстове, които му посвещава М. Неделчев в книгата си, въпреки своята „вторичност“ се четат като чудесна литература именно

поради съчетаването между „първична“ (активизирана от изследователя) сюжетност на интерпретирания обект и „вторичното“ сюжетирание на изложението, което повишава научната им стойност. Тези два взаимнопреплитащи се сюжета могат да бъдат преразказани — нещо, което тук няма да правим, като само се задоволим с констатацията, че немалък принос за убедителността на М. Неделчева теза за „трите социални роли на Яворов“, за „посмъртното битие на Яворовата литературна личност“ и пр. има напрежението, което той умее да създаде — напрежение между споменатите две „сюжетности“.

Както се разбира, *социалният стил* и *критическият сюжет* в своето единение стават един от възможните подстъпи към литературноисторическото ни наследство. Чрез тях (не само, разбира се) то става *обозримо*. Какво се има предвид ли? Ами има се предвид един проблем, който и тук пишещият се е мъчил да постави, без да е постигнал кой знае какъв успех. Става дума за т. нар. забравени, към които М. Неделчев откоде проявява пиетет и, откровено казано, нему дължа много, що се отнася до собствения ми интерес към тях. С риск дамамата да досадим на търпеливия читател ще цитирам откъси от статията му „Българското литературно наследство е обозримо“ (трето подзаглавие от „етюдите“), под които бих се подписал: „... струва ми се, че ние боравим с твърде малко имена от нашата литература на миналото. Убеден съм, че не само специалистите (а колцина са те във въпросната област — б. м., А. Б.), но дори и обикновените любители би трябвало да познават имената, диковите и творбите на някои от тези забравени. . . без тях Вазов и Пенчо Славейков, Яворов и Димчо Дебелянов стават някак самотни, творчеството им е родено сякаш върху празно пространство. А при внимателно вглеждане и проучване ще се окаже, че ред теми, мотиви, стилови похвати класиците всъщност са взприели от „спътниците“ или най-малко са разработвали заедно с тях и по различни пътища. С криворазбраната елитарност в литературноисторическото мислене се унищожавя живата диалектика на литературния процес; той се обеднява, престава да бъде множествен, подвижен, пълноновен. . . Естествено е в литературната история да бъде последователно прилаган ценностният критерий. Но как ще го приложим, ако не познаваш фона, обкръжението, второстепенното. Да различаеш само, че в р е м е т о е о т с я л о, едва ли е израз на същински историзъм“ (с. 22).

М. Неделчев ратува за *цялостен* и *системен* прочит на българската литература от съответните ѝ периоди, което ще осигури запълване на „белите петна“ по отношение на разработвани теми и сюжети и ще ни помогне „да преодолеем прекъснатостта в големия литературен разказ за националната ни съдба и духовно оцеляване и възможване“ (с. 23). Сега, струва ми се, става ясен един от възловите *сюжети*, чието разработване от българската историография все още е предстоящо. Сюжетът за „паметта на забравата“, както си позволявам веднъж да го назова. Само чрез неговото „вписване“ в общия поток на културното ни развитие, чрез „вставянето“ му в огромния масив на родната словесност ще сме в състояние да *обоз-*

рем духовното си наследство в цялото му единство на противоречията, в цялото му многообразие. Излизайки за малко извън пределите на книгата, ще изтъкна, че очерците на М. Неделчев за Христо Силянов, Петко Росен, Вен. Тин. (Стефан Тинтеров) и др. „спътници на първенците“ са достоен влог в този може би бавен, но необратим процес. „Забравените“ по свой начин присъствуват и в „Социални стилове, критически сюжети“, явяват се именно като спътници, като участници в *сюжестроенето* на една биография, литературна личност, митологизация или персонификация (очерците за Яворов, Т. Траянов, Д. Дебелянов, Н. Марангџов, Вл. Полянов, историко-обзорните студии върху „Бай Ганьо“, върху литературното мислене между двете войни и др.). С това, мисля, М. Неделчев се очертава и като изследовател, съснава и следващ една собствена социална и културна роля...

Спрях се надълго върху теоретичната „рамка“ на книгата, без чието осмисляне — убеден съм — е трудно да се разбере смислово-композиционното ѝ единство. Независимо че в очерците и студиите, включени в трите дяла (обособяването следва хронологията на разпространената периодизация), се наблюдава разнообразие на изследователските подходи — преобладава ту биографичното начало, ту типологическите успоредии, ту теоретическият историчен прочит — изложението притежава хомотогенност. Споятката се образува от неотклонно защитаваната авторова убеденост в историческата свързаност между художествените явления и процеси, в наличието на *вечни* национални теми и мотиви, „пътуващи“ през времето, убеденост в „една национален митопоетически текст в колективното ни съзнание, който включва представите за героично битие и смърт горе... и трудовото битие долу, в равнината, както и диалога между горе и долу — очертаващ националното пространство“ (с. 10). Този, ако ми позволите да го нарека „архитект“ — в определени моменти и у определени творци повишава своята *знаковост* в някои от съставящите го ядра (например у Йовков се актуализира на психологическо-нравствено-социално ниво диалогът между горе и долу). Попаднал в тази „точка на кипене“, М. Неделчев я разработва в „сюжет“, без претенции за изчерпателност, ала достатъчно широко и дълбинно, ползувайки се от ретро- и интроспекцията, типологическия паралелизъм, основаващ се на вникване в общото (национално характерологичното) и индивидуалното в съответствие със социалноисторическото. Така той развива „митологемата Ботев“ в нейния „втори живот“ (със солидни качествени изменения) у Яворов, чиито три социални роли още приживе изграждат една литературна личност с продължително и изменчиво следсмъртно битие. Проследява се и как създаденият по подобие на Яворовия (и с претенциите

да го измести!) „Траянов мит“ претърпява провал именно поради своята изроденост, вторичност, „олитературеност“, сиреч изкуствена наложеност (Траянов не се радва на Яворовата популярност, неговото битие не е публично, т. е. той има само една социална роля и тя е литературата), в едно време, когато индивидуалистично-символистичната естетика вече е изживявана и заменена, когато действуват нови литературни и извънлитературни закони. Малко разработваната тема „Вапцаров и Илинден“ също е намерила своето осветление в контекста на новото историческо мислене на поета-огняронтелитегит; тя е своеобразно продължение на голямата тема от края на миналия и началото на нашия век и в нея Вапцаров остава „близо до формите, стила, образите от словесната култура на илинденския период“ (с. 222). Измежду най-стойностните работи в книгата е и голямата студия „На Острова на блажените“ като сложен израз на българския литературен персонализъм“. Тя осветлява редица въпроси както около венеца в делото на Пенчо Славейков, така и свързани с неговото обкръжение и епоха — една студия, пример как теоретико-историчният прочит може да бъде и *синкретичен*, т. е. държащ сметка и за словесното (разпознащо се на художествено-поетическо и художествено-прозаическо), и за изобразителното (портретите на Н. Петров) начало в творба, сама по себе си представяваща синтез от двете, оставайки същевременно „персоналистичен“ образец на антология въобще.

Бихме могли още дълго да разискваме върху природата и качествата на „Социални стилове, критически сюжети“. Богат материал за това ни дават всички (споменати или не) включени в нея разработки. Самата книга обаче остава впечатлението за „отвореност“, струва ми се, че тя би имала способността да „погълне“ още текстове, още проблематиката, която, макар и фиксирана, е останала недоразвита (би ми се искало например да прочета студия за смеховата култура около „Българан“, „Барабан“ и другите хумористични издания от началото на века). Пък и авторът не крие амбициите си да продължи в избраната посока. Свидетелство за това е съвсем фрагментарното заключение върху „Неолитературните социални стилове“. От друга страна, можем да претендираме за по-голяма задълбоченост в работи като „Димчови страници“ и „Да се завърнеш в бащината къща (Из живота на един вечен български мотив)“. Надявам се, че в близко бъдеще ще имаме отново възможност да обдуваме с нова негова книга от този род, да я анализираме, подкрепяме и — ако сме достатъчно подготвени — да спорим с нея.

Алберт Бейбасов

ГОДИШНО СЪДЪРЖАНИЕ

НА СП. „ЛИТЕРАТУРНА МИСЪЛ“ — ГОД. XXXII, 1988

УВОДНИ СТАТИИ

ЛМ — Преустройството и литературната наука. X, 3

ДИСКУСИИ

Литературната теория: Какво „да променим?“ (Кръгла маса на сп. „Вопросы литературы“). V, 3.

СТАТИИ

Ангелов, Ангел — Размишление върху традицията. X, 71.

Ангелова, Пенка — Три пътя към творчеството на Кафка. VIII, 77.

Андонова, Зоя — Добруджанецът в някои творби на наши белегристи. II, 36.

Аретов, Николай — Наблюдения върху българските възрожденски преводи на произведения от Кристоф Шмид. II, 51.

Барух, Шели — Да имаш златна мярка... (Наблюдения върху авторските редакции на Елин-Пелиновите разкази). III, 49.

Бичков, В. В. (Москва) — Някои методологически проблеми на историко-естетическото изследване. IV, 95.

Богданов, Христо — Възникване на света според „Енума елиш“ и „Битие“. IV, 78.

Бояджиев, Пирин — Тодор Пеев — журналист и драматург. III, 37.

Велев, Георги — За „загадъчната“ сценичност на романа „Братя Карамазови“. V, 58.

Велчев, Велчо — Революционният хуманизъм на Христо Смирненски. IV, 19.

Вичев, Добри (Берлин) — Българският модернизъм. Опит за някои уточнения и обобщения. X, 60.

Галонзка, Войчех (Краков) — Българските културни „пътешествия“ от модернизма към автентизма. VII, 97.

Ганчева, Вера — Изгубеният ад (Пасиансите на Стийг Дагерман). II, 68.

Гачев, Георги (Москва) — Националните образи на света. VI, 3.

Георгиев, Любен — Среци очаквани и неочаквани с Юрий Трионов. I, 73.

Гуляшка-Балканска, Светла — Отражения и отблясъци на „темата за огледалото“ във френската литература. V, 91.

Дилевски, Николай — „Житие и страдания грешного Софрония“ и неговият път през годините. IX, 19.

Димов, Георги — Българското литературознание и процесите на националното самопознание. II, 3.

Димов, Георги — Михаил Арнаудов и рецепцията на европейската литература и литературна наука. X, 39.

Димчева, Анжела — Глас през лабиринта на пространствата (Поезията на Блага Димитрова през 80-те години). II, 13.

Димчева, Росица — В духовния свят на Иван Радоев. III, 65.

Динков, Божидар Д. — За доброто и злото (Към историята на мита). III, 82.

Дудевски, Христо — Уроците на класика на пролетарската литература. V, 73.

Дюришин, Диониз (Братислава) — Особените междулитературни общности след първия етап на изследване. I, 82.

Ефендулов, Димитър — „История славянобългарска“ и някои аспекти на проблема за междутекстовите връзки. VIII, 3.

Запрянов, Йордан — Софроний и Европа. VI, 30.

Захариева, Любка — Още веднъж за проблемите на сказа в съветското литературознание през 20-те години. X, 97.

Игов, Светлозар — Поезията на Николай Кънчев. IV, 53.

Илиев, Стоян — „Хайка за вълци“. VIII, 3.

- Каранфилов, Ефрем — Портретът като литературен жанр. IX, 3.
- Кирова, Лилия — Естетическите превъплъщения на Людмил Стоянов. IX, 70.
- Колевски, Васил — Теоретични проблеми на социалистическия реализъм в българската литература през втората половина на 30-те години. III, 3.
- Костаров, Стефан — За музикалната структура на „Четири квартета“ от Т. С. Елиът. I, 95.
- Костова, Илиана — Българският детски разказ от 20-те години. V, 35.
- Кьосев, Александър — Поетика на стихосбирката „Пролетен вятър“. VIII, 27.
- Кърпачева-Даскалова, Радка — Чехов и Елин Пелин. Особенности на разказа (сюжет, фабула, композиция). VII, 33.
- Лекор, Дочо — Диалог „творец-възприемател“ в текста и чрез текста. V, 23.
- Малинов, Ангел — Ирония и естетическа многопластовост в съвременната поезия. VI, 58.
- Маналов, Владимир — Съдбата на един мотив от българската литература в интимната лирика на Владимир Башев. V, 47.
- Марковска, Донка — Медицинското тълкуване на катарзиса в исторически план. VIII, 70.
- Метсва, Евдокия — Основни стилкови линии в руската и българската революционна поезия до Октомврийската революция. VII, 47.
- Михайлов, Камен — Проблеми на жанра през Българското възраждане. IV, 62.
- Младенов, Иван — Фрагментът и четенето. IV, 41.
- Мутафов, Енчо — Критическото поведение на езика. I, 58.
- Мутафов, Енчо — От мита към опита и обратно (Критическата система на Нортръп Фрай). VI, 90.
- Николов, Никола Г. — Поемата в съвременния литературен процес. X, 80.
- Николова-Гълъбова, Жана — Езиковистили, художествени и мирогледни проблеми при превода на творби от Готхолд Ефраим Лесинг. III, 101.
- Панайотов, Пламен — Романът „Доктор Живаго“ от Борис Пастернак. X, 103.
- Панов, Александър — „Сън за щастие“ от Пенчо Славейков и жанрът на лирическата миниатюра. I, 32.
- Параунски, Йордан — Най-ранното разпространение на Ботевото стихотворение „На прощаване“ в България. I, 21.
- Пелсва, Инна — Трансформация на общочовешки културни модели в поезията на Христо Ботев. I, 9.
- Попов, Георги — Книжовното наследство на Кирило-Методиевите ученици. I, 3.
- Радев, Иван — Любен Каравелов и общуването му с творчеството на И. С. Тургенев. VII, 16.
- Радев, Радослав — Любен Каравелов и Иван Вазов в опита им за художествено осмисляне на българската история. IX, 34.
- Русева, Виолета — „Примитивът“ като семантична и естетическа категория в критическите текстове на 20-те и 60-те години. III, 60.
- Сапарев, Огнян — Към комуникативната поетика на популярните жанрове. I, 39.
- Спасов, Иван — Приказка разказва същето (Поезията на Весела Василева). VIII, 49.
- Стайков, Димитър — Българският стил на живот в драмата. IV, 3.
- Стойнев, Анани — Иван Рилски, официалното християнство и богомилството. III, 19.
- Сугарев, Едвин — Поезията на Александър Вутински. IV, 29.
- Султанов, Симеон — „Аз съм дискриминиран автор“. X, 12.
- Тиханов, Галин — Две прощавания („На прощаване“ на Христо Ботев и „Сиротна песен“ на Димчо Дебелянов). I, 26.
- Тодоров, Величко — Литературоведът Карел Чапек. — VII, 60.
- Тороманов, Владимир — Поглед към българската научна фантастика за деца и юноши в началото на 80-те години. II, 28.
- Флорин, Сидер — Размисли за превода на едно малко стихотворение (Гьоте и претворявящата му). VI, 69.
- Хаджикосев, Симеон — Галисийско-португалската поезия в светлината на провансалската лирика. IX, 86.
- Хаджикосев, Симеон — Културно-поетическата общност на Септимания и въздействието на провансалската лирика върху каталонската и кастилската поезия. II, 81.
- Шайкевич, Борис (Одеса) — Художествената проза и изобразителното изкуство на българския критически реализъм през втората половина на 20-те и 30-те години на XX век. VII, 77.
- Юлзари, Емилия — Наблюдения над поетиката на Марио Варгас Льюса („Пангалеон и посетителките“ и „Леля Хулия и писачът“). III, 118.
- Янев, Владимир — Експресионистът Николай Марангозов. IX, 52.
- Янев, Симеон — Пародията като естетическо отношение и светоотношение. VI, 39.
- Янева, Катя — „Твоите коне ще сълзат нивите!“... VIII, 19.

ПРОФИЛИ

- Влахов-Мицов, Стефан. Георги Мишев. V, 105.
- Евтимов, Евтим — Димитър Методиев — куриер на вярата. I, 105.
- Михайлова, Гергана — Рада Александрова. III, 127.
- Тасев, Златко — Матей Шопкин. II, 98.

ИНТЕРВЮТА

Каранов, Константин — Живот, посветен на средновековната литература (Разговор с проф. Пол Зюмтор). VIII, 99.

НАУЧНИ СЪОБЩЕНИЯ

- Александрова, Надежда — С почит към Пенчо Славейков. I, 120.
Великов, Стефан — Неизвестни писма на Теодор Траянов. VIII, 125.
Великов, Стефан — Писма на Асен Развветников до Владимир Василев. III, 144.
Дяков, Томислав — Фолклорът като „информационна банка“ за историята на литературата. X, 124.
Иванов, Николай — Участието на Димитър Благоев в българското опълчение през 1877 г. VIII, 142.
Илинчева, Катерина — Поезията за деца и юноши след победата на социалистическата революция — традиционни и нови посоки. IX, 116.
Йорданов, Христо — Спомени за Иван Радославов. III, 149.
Каменов, Йордан — За мемоарния и документалния образ на Благоев, VIII, 139.
Кенанов, Димитър — Акилина — неизвестна книжовничка от XVII в. III, 159.
Матев, Иван — Едно италианско списание за българската литература. VII, 118.
Митова, Катя — Равновесие между „чуждо“ и „своє“. II, 130.
Михайлов, Димитър — Писма на Стоян Михайловски. II, 112.
Младенов, Никола — Спомени за Атанас Далчев. VI, 103.
Неделчева, Цветанка — Непубликувани документи, свързани с Вазовия род. VI, 119.
Памуков, Стефан — В интимния свят на Г. П. Стаматов. III, 140.
Писанова, Невена — България в литературата на италиански и латински език през XVII век. VII, 115.
Попова, Койка — Списание „Книжовен имот“ (1872) и мястото му в детския периодичен печат. IX, 108.
Сестримски, Иван — Сава Радулов. I, 110.
Тахов, Георги — Живот под псевдоними (Габровски сатирици и хумористи във в. „К'во да е“ — 1911—1922 г.). IX, 124.
Тахов, Георги — Първите възрожденски поетеси и излизането от мита на анонимната поетика. IV, 112.
Тахов, Росен — За движението на едно заглавие в българската възрожденска литература. X, 128
Тодоров, Ангел — Мирза Шафи — Пенчо Славейков (Страница от азербайджанско-немско-българските литературни връзки). V, 123.
Томова-Манова, Иванка — Библиотеката на Асен Развветников. V, 137.
Тотева, Райна — Размисли върху стила на Дебелянов. IV, 126.
Тонов, Ангел — Два поетически манифеста на сръбския и българския символизъм („Поезия“ от Йован Дучич и „Песен на песента ми“ от Пейо Яворов). VII, 108.
Тотев, Пламен — Разкольников като руска интерпретация на типа амбициозен герой. VII, 102.
Трайкова, Елка — Вестник „Развигор“ в творческата съдба на Елин Пелин. IV, 117.
Трифонов, Цвета — Неизвестни ранни творби на Никола Вапцаров. V, 125.
Фринк, Орин (САЩ) — Постичната лексика на Христо Ботев. VII, 122.
Цанов, Иван П. — Шолохов и „Тихият Дон“ в България. I, 125.

ИЗ СВЕТОВНАТА ЕСТЕТИЧЕСКА МИСЪЛ

- Айхенбаум, Борис — „Теория на формалния метод“. VIII, 106.
Енденсбергер, Ханс Магнус — Фурните на Сесар Валиехо. X, 119.
Леви-Строс, Клод — Структура на митовесте. IV, 136.
Тинянов, Юрий — За литературната еволюция. I, 144.
Уайт, Кенет — Спокоен апокалипсис. V, 143.
Чапек, Карел — Есета. VI, 124.

ИЗ ЧУЖДЕСТРАННИЯ ПЕЧАТ

- Литературни списания от СССР, ГДР и Холандия. I, 162.
Литературни списания от СССР. II, 139.
Литературни списания от ГДР, ФРГ и Испания. III, 161.
Литературни списания от СССР, ФРГ и Куба. IV, 151.
Литературни списания от СССР, ГДР и Холандия. V, 160.
Литературни списания от СССР, ФРГ, Австрия и Мексико. VI, 124.
Литературни списания от СССР, ГДР и Унгария. VII, 125.
Литературни списания от СССР и ФРГ. VIII, 144.
Литературни списания от СССР, ГДР и Дания. IX, 131.
Литературни списания от СССР, ГДР, ФРГ, Австрия. X, 138.

ПРЕГЛЕД

- Аврамов, Светозар — В света на българските поетеси („И слышето върни“ от Иван Спасов). I, 169.
- Андонова, Зоя — Литературата е живот („Автобиографизъм и творчество“ от Людмила Григорова). VIII, 150.
- Аретов, Николай — „Преводната проза от гръцки през Възраждането“ от Афродита Алексиева. III, 167.
- Атанасова, Цветанка — „Д-р Кръстьо Кръстев“ от Георги Цанков. VIII, 148.
- Балабанова, Христина — „Основи на сравнителното литературознание. Сравнителното изучаване на литературите и проблемите на съвременната литературна наука“ от Боян Ничев. I, 167.
- Барарев, Красимир — „Меч и лира. Англосаксонское общество в истории и епосе“ от Е. А. Мелникова. VII, 134.
- Беляева, Сабина — Книга за Димитър Димов („Димитър Димов“ от Кръстьо Куюмджиев). V, 170.
- Бенбасат, Алберт — „Д-р К. Кръстев. Личност и критическа съдба“ от Любомир Стаматов). V, 166.
- Бенбасат, Алберт — „Социални стилове, критически сюжети“ от Михаил Неделчев. X, 148.
- Бурнева, Никола — За новия речник на литературознанието („Wörterbuch der Literaturwissenschaft“). IV, 160.
- Влахов-Мицов, Стефан — „Светлосенките на таланта“ от Александър Спиридонов. II, 146.
- Дудевски, Христо — „Ръкописните учебници на Добри Чинтулов. Издирил, проучил и подготвил за печат Дочо Левков“. VI, 150.
- Йорданов, Христо — „Присъствие“ от Любен Бумбалов. X, 144.
- Каменов, Йордан — „Теодор Траянов. Нови изследвания“. Сборник. II, 143.
- Лазарова, Ерика — Културологът Буркхарт („Култура и изкуство на Ренесанса в Италия“ от Якоб Буркхарт). I, 173.
- Михайлова, Димитрина — С усет и доказателственост за сложността на явленията („Лермонтов и българската литература“ от Мария Гургулова). VII, 132.
- Михова, Лидия — Поредицата „Учители-будители“. III, 164.
- Младенов, Иван — Нови перспективи пред изследванията на текста („Исследования по структуре текста“, сборник). IX, 136.
- Нанков, Никита — Стоян Михайловски от компаративистично гледище („Стоян Михайловски и френската философска мисъл и литература“ от Светла Гуляшка-Балканска). VI, 148.
- Панов, Александър — Задълбочен принос към новия подстъп за разбиране на поезията на Николай Лилиев („Николай Лилиев“ от Стоян Илиев). IX, 135.
- Попиванов, Иван — Последната книга на Николай Дончев („Литературно-критически страници“ от Николай Дончев). X, 147.
- Попов, Страхил — „Критиги от миналото“ от Славчо Иванов. III, 170.
- Рачева, Бисера — „Literatur im Wandel. Entwicklungen in europäischen sozialistischen Ländern 1944/45 — 1980.“ III, 150.
- Филипов, Владимир — „Things supernatural and causeless. Shakespearian Romance“ от Марко Минков. V, 140.
- Спасов, Иван — Проблемно изследване на съвременната поезия. („За съвременната българска поезия“ от Константин Еленков). VI, 146.
- Цанева, Даниела — Пътят на едно възраждане („Самобитност и европейски традиции в поезията на Полския ренесанс“ от Боян Биолчев). I, 171.
- Цанева, Даниела — „Славянские литературы в процессе становления и развития (От древности до середины XIX века“, сборник). V, 173.

IN MEMORIAM

София Баева. IX, 140.

Кръстьо Куюмджиев. IX, 141.

ХРОНИКА

- Запрянов, Йордан — Научна конференция „Рецептивни проблеми на българската литературна история“. III, 173.
- Кирова, Лилия — Национална конференция по случай 200 години от рождението на Вук Караджич. III, 171.
- Панов, Александър — Първа национална конференция по историческа поезика. VI, 151.

Съставила: ИВАНКА ТОМОВА-МАНОВА

А. В. Иванов — „Литературата с ковет“ („Автобиографичен и творчески“), от Полинция Г. Риндолова, VII, 130.
 А. В. Иванов — „Прозованата проза от гласни през възвръщането“, от Аполония Улчанова, III, 167.
 А. В. Иванов — „Д. В. Радостов, критик“, от Л. Добрич, Димитров, VII, 118.
 А. В. Иванов — „Онова за сравнителното литературно изследване“, от Дочка Иванова, I, 167.
 А. В. Иванов — „Мет и жанр. Анализ на творческото обединение в изследване и поезия“, от Е. А. Мелникова, VII, 118.

SOMMAIRE

*** — La réstructuration et la science littéraire (enquête) 3

Siméon Soultanov — Ivan Méchékov 12

Ghéorghî Dimov — Mikhail Arnaudov et la réception de la littérature et de la science littéraire européennes en Bulgarie 39

Dobri Vitchev (Berlin) — Le modernisme bulgare. Essai de certaines précisions et généralisations 60

Anghel Anghélov — Réflexions sur la tradition 71

Nicolas G. Nicolov — Le poème à travers le processus littéraire contemporain 80

Lubka Zakhariéva — Nouveaux traits du „conte littéraire“ à travers la théorie littéraire soviétique des années 20 du siècle 97

Piâmen Panayotov — Le roman „Docteur Jivago“ de Boris Pasternak 103

A travers la pensée esthétique mondiale

Hans Magnus Enzensberger — Les furies de César Vallejo 119

Communications scientifiques

Tomislav Dyakov — Le folklore comme „banque d'information“ sur l'histoire de la littérature 124

Rossen Takhov — Du mouvement d'un titre à travers la littérature du Réveil national bulgare 128

A travers la presse étrangère

Lu dans les revues littéraires de l'URSS, de la RDA, de l'Autriche et de la RFA 138

Revue

Christo Yordanov — „Présence“ de Luben Boubalov 144

Ivan Popivanov — Le dernier livre de Nicolas Dontchev („Pages de critique littéraire“ de Nicolas Dontchev) 147

Albert Benbassat — „Styles sociaux. Sujets critiques“ de Mikhail Nédeltchev 148

Sommaire annuel de la revue „Littératourna missal“ — 1988 152

IN MEMORIAM

1901-1988. IX, 140.

Кръсто Кюмджиев. IX, 141.

ИЗ ЧУЖДЕСТРАННИЯ ПЕЧАТ

ХРОНИКА

Литературна сбирка от СССР, ГДР и Холандия, I, 163.
 Заповедник „Бодан“ — Нацията конфедерация, I, 163.
 Литературна сбирка от СССР, ГДР и Холандия, III, 173.
 Кривошанска конференция по случаю 500 години от рождението на Ник. Каврашкин, III, 173.

Литературна сбирка от СССР, ГДР и Холандия, V, 180.
 Литературна сбирка от СССР, ГДР и Холандия, VII, 135.

Литературна сбирка от СССР, ГДР и Холандия, IX, 134.
 Литературна сбирка от СССР, ГДР, ФРГ, Австрия, X, 138.

Литературна сбирка от СССР, ГДР и Холандия, XI, 144.

Литературна сбирка от СССР, ГДР, ФРГ, Австрия, X, 138.

СП. „ЛИТЕРАТУРНА МИСЪЛ“ ПРИЕМА ЗА ПУБЛИКУВАНЕ СТАТИИ С ОБЕМ ДО 40 СТАНДАРТНИ МАШИНОПИСНИ СТРАНИЦИ — 30 РЕДА ПО 65 ЗНАКА, В ДВА МАШИНОПИСНИ ЕКЗЕМПЛЯРА (ИЛИ ОРИГИНАЛ И КСЕРОКОПИЕ). АВТОРИТЕ ДА ПОСОЧВАТ ТРИТЕ ИМЕНА, АДРЕСА И ТЕЛЕФОНА СИ. РЪКОПИСИ, КОИТО НЕ ОТГОВАРЯТ НА ТЕЗИ ИЗИСКВАНИЯ, НЕ СЕ РАЗГЛЕЖДАТ ОТ РЕДКОЛЕГИЯТА

Адрес на редакцията: сп. „Литературна мисъл“, ул. „Чапаев“ 52, бл. 17, 1113 София, тел. 71—31 (вътр. 39-94)

© Институт за литература
при БАН
1988
с/о Jusautor, Sofia

Технически редактор *К. Иванова*

Коректор *М. Дудко*

Дадена за набор на 30. IX. 1988 г. Подписана за печат на 12. XII. 1988 г. Формат 70/100/16
Печатни коли 9,75 Издателски коли 12,64 Тираж 1720 Изд. индекс 11970
Годишен абонамент 12 лв. Излязла от печат на 20. XII. 1988 г. Отделна книжка 1,30 лв.

Печатница на Издателството на Българската академия на науките
1113 София, ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 6
Поръчка № 359

ISSN 0324-0495

20607

Цена 1,30 лв.